

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ BANKACILIK YASASI

(62/2017 Sayılı Yasa)

Madde 46(1)(B), 48 ve 49 Altında Tebliğ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası, 62/2017 sayılı Bankacılık Yasasının 46'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasının (B) bendi ile 48'inci ve 49'uncu maddelerinin kendisine verdiği yetkiye dayanarak aşağıdaki Tebliği yapar:

Kısa İsim 1. Bu Tebliğ, "Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğ" olarak isimlendirilir.

BİRİNCİ KISIM

Genel Kurallar

Tefsir 2. Bu Tebliğde metin başka türlü gerektirmedikçe;

"Ana Sermaye", çekirdek sermaye ile ilave ana sermaye toplamını anlatır.

"Ana Sermaye Yeterliliği Oranı", ana sermaye/(kredi riskine esas tutar + piyasa riskine esas tutar + operasyonel riske esas tutar) oranını anlatır.

"Banka", Yasa altında izin alarak faaliyet gösteren Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde kurulu mevduat bankaları, katılım bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları ile yurt dışında kurulu olup, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde şube açmak suretiyle faaliyet gösteren şube bankalarını anlatır.

"Çekirdek Sermaye", "Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Tebliğ"de düzenlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanacak çekirdek sermayeyi anlatır.

"Çekirdek Sermaye Yeterliliği Oranı", çekirdek sermaye/(kredi riskine esas tutar + piyasa riskine esas tutar + operasyonel riske esas tutar) oranını anlatır.

"Emtia Riski", bankanın, emtia fiyatlarındaki hareketler nedeniyle, emtiaya ve emtiaya dayalı türev finansal araçlara ilişkin pozisyon durumuna bağlı olarak maruz kalabileceği zarar olasılığını anlatır.

"Emtia", kıymetli madenler ve diğer emtiayı anlatır.

"Genel Piyasa Riski", faiz oranı riski ile hisse senedi pozisyon riskine maruz finansal araçların spesifik riskten arı olağan piyasa hareketleri nedeniyle maruz kalabileceği zarar olasılığını anlatır.

"Konsolide Ana Sermaye", konsolide çekirdek sermaye ile konsolide ilave ana sermaye toplamını anlatır.

“Kredi Riski”, bilanço içi varlıklar ile gayrinakdi krediler, taahhütler ve türev finansal araçlardan kaynaklanan kredi riski nedeniyle maruz kalınabilecek zarar olasılığını anlatır.

“Kur Riski”, bankaların, tüm döviz varlık ve yükümlülükleri nedeniyle döviz kurlarında meydana gelebilecek değişiklikler sonucu maruz kalabilecekleri zarar olasılığını anlatır.

“Merkez Bankası”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankasını anlatır.

“Operasyonel Risk”, yetersiz veya başarısız iç süreçler, insanlar ve sistemlerden ya da harici olaylardan kaynaklanan ve yasal riski de kapsayan zarar etme olasılığını anlatır.

“Opsiyon Riski”, opsiyonlardan kaynaklanan piyasa riski için bankaların maruz kalabilecekleri zarar olasılığını anlatır.

“Piyasa Riski”, bankaların genel piyasa riski, kur riski, spesifik risk, opsiyon riski, emtia riski ve Merkez Bankası tarafından belirlenecek ilgili riskler nedeniyle maruz kalabilecekleri zarar olasılığını anlatır.

“Sermaye Yeterliliği Standart Oranı”, özkaynak/(kredi riskine esas tutar + piyasa riskine esas tutar + operasyonel riske esas tutar) standart oranını anlatır.

“Spesifik Risk”, getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş finansal araçlardan ve hisse senetlerinden oluşan pozisyonlarda, geniş piyasa hareketleri dışında, bu pozisyonları oluşturan finansal araçları ihraç veya garanti eden ve ödeme yükümlülüğünü üstlenen kuruluşların yönetimlerinden ve mali bünyelerinden kaynaklanabilecek sorunlar nedeniyle meydana gelebilecek zarar riskini anlatır.

“Standart Yöntem”, kredi riski, piyasa riski ve operasyonel riskine esas sermaye yükümlülüğünün hesabında bankaların uygulayacağı ve bu Tebliğ’in ikinci kısmında uygulama, esas ve usulleri belirlenen standart yöntem ile kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risk ölçüm yöntemini anlatır.

“Takas Riski”, bir menkul kıymet, döviz veya emtianın sözleşmede öngörülen fiyattan belli bir vadede teslimini konu alan ve her iki tarafın yükümlülüklerini vadede yerine getirmesini öngören işlemlerde, takas işleminin vade tarihinde gerçekleşmemesinden ötürü işleme konu menkul kıymet, döviz veya emtianın fiyat değişimleri nedeniyle bankanın maruz kalacağı zarar olasılığını anlatır.

62/2017

“Yasa”, Bankacılık Yasasını anlatır.

“Yenileme Maliyeti”, sahip olunan varlığın, aynı işlev ve kullanım ömrüne sahip, verimlilik ve kârlılık gibi unsurlar bakımından benzer nitelikte olan diğer bir varlıkla ikame edilmesi için katlanılması gereken maliyete eşit değeri anlatır.

Amaç

3. Bu Tebliğin amacı, bankaların maruz kalınan riskler nedeniyle oluşabilecek zararlara karşı solo ve konsolide bazda yeterli özkaynak bulundurmalarının sağlanmasına ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

- Kapsam 4. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyet gösteren bankalar, bu Tebliğ kuralları kapsamındadır.

İKİNCİ KISIM

Sermaye Yeterliliği Standart Oranına Göre Hesaplanması Gereken Riskler

BİRİNCİ BÖLÜM

Kredi Riski Hesaplanma Esasları

- Kredi Riskine Esas Tutarın Hesaplanması
5. (1) Kredi riskine esas tutar, bilanço içi varlıklar ile gayrinakdi krediler, taahhütler ve türev finansal araçlara ilişkin kredi riskine esas tutarların toplamından oluşur.
- (2) Bilanço içi varlıklar ile gayrinakdi krediler, taahhütler ve türev finansal araçların kredi riskine esas tutarları, kredi eşdeğerlerine göre Ek 1'de yer alan Cetvelde belirtilen risk ağırlıklarına göre tasnif edilerek gruplandırılır. Kredi eşdeğerleri:
- (A) Bilanço içi varlıklar bakımından bilançoda kayıtlı değerlerini anlatır.
- (B) Gayrinakdi krediler ve taahhütlerle ilgili işlemler bakımından, varsa bu işlemler için Yasanın 43'üncü maddesi altında düzenlenen karşılıklar ile ilgili Tebliğe istinaden ayrılan özel karşılıklar düşüldükten sonraki net tutarlarının ilgili Tebliğde belirtilen krediye dönüştürme oranları ile çarpıldıktan sonra bulunacak tutarlarını ifade eder.
- (C) Dövize, faiz oranına, altına dayalı türev finansal araçlar bakımından, bunların nominal değerlerinin, Yasanın 41'inci maddesinin (10)'üncü fıkrası altında düzenlenen Tebliğde belirtilen krediye dönüştürme oranları ile çarpılmasından elde edilecek tutarları ifade eder.
- (Ç) Hisse senedine ve emtiaya dayalı türev finansal araçlar bakımından bunların nominal değerlerinin, bu Tebliğin ekinde yer alan Tablo 1'deki krediye dönüştürme oranları ile çarpılmasından elde edilecek tutara pozitif yenileme maliyetlerinin ilave edilmesi suretiyle bulunacak tutarları ifade eder.
- (3) Aşağıda belirtilenler için kredi riskine esas tutar hesaplanmaz;
- (A) Sermayeden indirilen değerlere ilişkin indirim konusu tutarlar.

- (B) Tükenme ve değer kaybıyla karşı karşıya olan varlıkların kredi eşdeğerleri ilgili amortismanlar ve karşılıklar, risk ağırlıklı varlıklar, gayrinakdi krediler ve yükümlülükler hesaplaması kapsamında ayrıca risk ağırlığına tabi tutulmaz.
- (4) Bilanço içi varlık, gayrinakdi kredi, taahhüt ve türev finansal araçların teminatlandırılmış olmaları durumunda, bunların sadece teminatlandırılmış kısımları teminatına göre risk ağırlığına tabi tutulabilir.
- (5) Bankalarla ilgili mevzuatta yapılan değişiklikler sonucu yeni tanımlanan kalemler ve yeni finansal enstrümanlar olarak geliştirilen ve tanımlanan işlemler ile ilgili olarak, bu Tebliğ eki Ek 1 cetvelde henüz risk ağırlığı verilmemiş bulunan hesaplar, özkaynak hesabında indirim konusu olmayacaksa, Merkez Bankası tarafından aksi belirtilinceye kadar yüzde yüz (% 100) risk ağırlığına tabi tutulacaktır.
- (6) Bankanın risk grubuna kullandırılan krediler ile banka risk grubuna ait varlıkların nakit bloke dâhil teminat olarak gösterildiği tüm krediler yüzde yüz (% 100) risk ağırlığına tabi tutulur.
- (7) Yasanın geçici 8'nci maddesi gereği Yasanın 41'inci maddesinin (1)'inci fıkrasındaki yasal oranı % 200 olarak kullanan bankaların, devlet kefaletini haiz kredilerinin % 200'ünü aşan kısmı, yüzde yirmi (% 20) risk ağırlığına tabi tutulur.
- (8) Bankalar, repo ve menkul kıymet ile emtia ödünç işlemlerine konu olanlar hariç olmak üzere teslim tarihinde kendilerine teslim edilmemiş menkul kıymet döviz veya emtianın sözleşmedeki fiyatının piyasa fiyatından düşük, teslim tarihinde teslim etmedikleri menkul kıymet, döviz veya emtianın sözleşmedeki fiyatının piyasa fiyatından yüksek olması halinde, söz konusu işlemin alım-satım hesaplarına ilişkin olup olmadığına bakmaksızın teslimi tamamlanmamış işlemlerini yakından takip etmek ve söz konusu işlemler için takas riski sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadır. Bankalarca takas riski oluşturan işlemlerin takibine, raporlanmasına ve zamanında önlem alınmasına imkân verecek sistemlerin oluşturulması zorunludur.
- (9) Takas riski için sermaye yükümlülüğü, sözleşme fiyatı ile gerçeğe uygun değeri arasındaki farkın mutlak değerinin Tablo 1'de yer alan vadeden sonraki iş günü sayısına göre belirlenmiş oranlardan uygun olanının çarpılması suretiyle bulunur. Gerçekleşmeyen işlemin vade tarihini izleyen ilk dört günü bakımından takas riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz.

- (10) Bir banka, menkul kıymetler, döviz veya emtiyanın bedelini bunları teslim almadan önce ödemişse ya da menkul kıymetler, döviz veya emtiayı bunların bedelini tahsil etmeden önce teslim etmişse ve sınır ötesi işlemlerde, ödeme veya teslim yapıldığı günden itibaren bir gün veya daha fazla süre geçmişse, Tablo 2 çerçevesinde söz konusu işlem için sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadır. Standart Yaklaşım kapsamında sermaye yükümlülüğü hesaplanırken, transfer değeri risk tutarı olarak kabul edilir ve Ek 1'e uygun olarak alacağın tabi olduğu risk ağırlığı uygulanır. Ödemesiz teslim işlemlerinden kaynaklanan cari pozitif yenileme maliyeti önemli düzeyde değilse, bankalar bu risklere yüzde yüz (%100) risk ağırlığı uygulayabilir.
- (11) Takas riski uygulaması Tablo 2'deki gibi uygulanır.
- (12) Ödeme veya takas sisteminde bütün bir sistemi ilgilendiren bir arıza olması halinde, Merkez Bankası bu sorun giderilene kadar, takas riski sermaye yükümlülüğünün hesaplanması koşulunu kaldırmaya yetkilidir. Böyle bir durumda, karşı tarafın takas yükümlülüğünü gerçekleştirememesi, kredi riski çerçevesinde temerrüt sayılmaz.
- (13) Bankalar takas riskine ilişkin takip ve izleme süreçlerini ve politikalarını tesis etmek ve zamanında önlem alınmasını sağlayacak raporlama sistemini oluşturmakla yükümlüdür.
- (14) Takas riski için risk ağırlıklı tutar, hesaplanan sermaye yükümlülüğünün on iki buçuk (12,5) katıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Piyasa Riskinin Hesaplanma Esasları

Standart Yöntem ile Piyasa Riskine Esas Tutarın Hesaplanması	6.	Tüm bankalar, bu bölümde belirtilen standart yöntem esas ve usullerine göre, maruz kaldıkları piyasa riskini hesaplamak ve Merkez Bankasına raporlamakla yükümlüdürler.
Getirisi Faiz Oranı ile İlişkilendirilmiş Finansal Araçlara İlişkin Genel Piyasa Riski için Sermaye Yükümlülüğünün	7.	(1) Bankanın menkul kıymetleri arasında yer alan ve getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş, borçlanmayı temsil eden her türlü menkul kıymetler ile bu menkul kıymetlere dayalı olarak yapılan repo işlemlerine ve forward, future ve swap gibi türev araçlara ilişkin faiz oranındaki değişikliklerden kaynaklanabilecek piyasa riski, yukarıda belirtilen finansal araçlara ilişkin uzun ve kısa pozisyonların <u>Ek 2</u> "Vade Merdiveni Tablosu" üzerinde tasnif edilerek yerleştirilmesi suretiyle hesaplanır.

Standart Yöntem
ile Hesaplanması

- (2) “Vade Merdiveni Tablosu”, Türk Lirası (TRL), İngiliz Sterlini (GBP), Amerikan Doları (USD), Euro (EUR) ve diğer dövizler olarak ve her bir para cinsinin Türk Lirası karşılıkları hesaplanmak suretiyle her bir para cinsi bazında, ayrı ayrı düzenlenir. Tabloların hazırlanmasında, yukarıda belirtilen para cinsleri dışında kalan paralarla yapılan, bu maddenin (1)’inci fıkrasında belirtilen işlemler, belirtilen para cinslerindeki işlemlerin toplamının yüzde yirmisinden (% 20) fazla ise bunlar da ayrı tablolarda belirtilir.
- (3) Sabit faizli menkul kıymetler vadeye kalan sürelerine göre, değişken faizli menkul kıymetler ise yeniden fiyatlama tarihine kalan süreler göre “Vade Merdiveni Tablosu”ndaki vade diliminden uygun olanına yerleştirilir.
- (4) Bir faiz swabı işleminde ise, değişken oranda faiz tahsil edilmesi ve sabit faiz ödenmesi durumunda, “Vade Merdiveni Tablosu”na yeniden fiyatlama tarihine kadar olan vadede değişken faiz oranı üzerinden uzun pozisyon, swap sözleşmesinin kalan vadesinde ise sabit faiz oranı üzerinden kısa pozisyon yazılır.
- (5) Her bir vade dilimindeki uzun ve kısa pozisyonlar Tablo 3’de yer alan ilgili vade dilimindeki risk ağırlığı ile ağırlıklandırılır. Aynı vade dilimindeki ağırlıklandırılmış toplam kısa ve toplam uzun pozisyonlardan mutlak değer olarak küçük olanı üzerinden yüzde on (% 10) dikey sermaye gereksinimi hesaplanır. Her bir vade dilimi için tek bir net pozisyon bulunması amacıyla bütün vade dilimlerindeki kısa ve uzun pozisyonlar netleştirilir.
- (6) Elde edilen vade dilimlerinin net kısa ve uzun pozisyonları, her üç zaman aralığı için ayrı ayrı toplanır ve aynı zaman aralığı içinde ters yönlü pozisyonlar olması durumunda, bunların mutlak değer olarak küçük olanının mutlak değeri üzerinden I. zaman aralığı için yüzde kırk (% 40), II. ve III. zaman aralığı için yüzde otuz (% 30) oranında Yatay Sermaye Gereksinimi-I (YSG-I) hesaplanır.
- (7) Üç zaman aralığı içindeki kısa ve uzun pozisyonlar netleştirilerek her bir zaman aralığı için net pozisyonlar elde edilir.
- (8) Birbirine komşu zaman aralıklarında ters yönde pozisyonlar söz konusu ise bunlardan mutlak değer olarak küçük olanının mutlak değeri üzerinden yüzde kırk (% 40) Yatay Sermaye Gereksinimi-II (YSG-II) hesaplanır.

- (9) Birbirine komşu zaman aralıklarında ters yönlü pozisyonların bulunması nedeniyle denkleşen ve YSG-II hesaplanan zaman aralığı pozisyonları netleştirilir. Eğer I ve II. Zaman Aralıkları netleştirilmişse bulunan yeni pozisyon değeri Zaman Aralığı I'ın pozisyonu; II ve III. Zaman Aralıkları netleştirilmişse bulunan yeni pozisyon Zaman Aralığı III'ün pozisyonu olarak kabul edilir. Zaman Aralığı I ve III'e ait pozisyonların her ikisi de aynı yönde pozisyonlar ise toplamlarının mutlak değeri üzerinden yüzde yüz (% 100), biri kısa diğeri uzun pozisyon ise mutlak değeri küçük olanın mutlak değeri üzerinden yüzde yüz (% 100), her iki pozisyonun netleştirilmesinden elde edilen pozisyonun mutlak değeri üzerinden de yüzde yüz (% 100) oranında Yatay Sermaye Gereksinimi -III (YSG-III) hesaplanır.
- (10) Vade merdiveni tablosundaki tüm vade dilimlerinde veya zaman aralıklarında aynı yönde pozisyon bulunması durumunda bunların toplamının mutlak değeri üzerinden Yatay Sermaye Gereksinimi-III (YSG-III) hesaplanır.
- (11) Dikey ve yatay sermaye gereksinimleri toplamı, getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş finansal araçlara ilişkin genel piyasa riski için gerekli olan sermaye gereksinimi tutarını gösterir.

Hisse Senetleri
için Genel
Piyasa Riski
Hesaplaması

8. (1) Bankalar menkul kıymetleri arasında yer alan hisse senetleri ve hisse senetlerindeki fiyat değişikliklerinden etkilenen finansal araçlar üzerinden genel piyasa riski için sermaye yükümlülüğü hesaplarlar.
- (A) Münferit hisse senetleri ile ilişkilendirilmiş future ve vadeli işlemlerin cari piyasa fiyatlarını,
- (B) Bir hisse senedi endeksi ile ilişkilendirilmiş future işlemlerde, işlemin dayanağını oluşturan hisse senedi portföyünün cari piyasa fiyatını,
- esas olarak hesaplamak zorundadırlar.
- (2) Hisse senedi swap işlemlerinde, işlemin her bir ayağını oluşturan pozisyonlar ayrı ayrı değerlendirilir. Eğer swap işleminin ayaklarından bir tanesi sabit veya değişken faiz oranı ile ilişkilendirilmişse buna ilişkin pozisyon bu Tebliğin 7'nci maddesindeki hükümlerde belirtilen usule uygun olarak faiz oranı riski için sermaye yükümlülüğünün hesabında dikkate alınır.
- (3) Hisse senetleri pozisyonlarının taşıdığı genel piyasa riski için ayrılması gereken sermaye yükümlülüğü, hisse senetlerine ilişkin toplam uzun pozisyonlar ile toplam kısa pozisyonlar arasındaki farkın yüzde sekiz (% 8)'idir.

- (4) Aynı şirket tarafından ihraç edilmiş hisse senetlerine ilişkin uzun ve kısa pozisyonlar netleştirildikten sonra hesaplama dâhil edilir.
- Getirisi Faiz Oranı ile İlişkilendirilmiş Finansal Araçlara İlişkin Spesifik Riskin Hesaplanması
9. (1) Net pozisyon tutarları üzerinden, getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş alım-satım konu menkul kıymetlerin türü ve kalan vadeleri dikkate alınarak Tablo 4'de yer alan oranlarda, spesifik risk için sermaye gereksinimi hesaplanır.
- (2) Nitelikli menkul kıymetler, en az iki kredi derecelendirme kuruluşundan yatırım yapılabilir notu almış menkul kıymetlerden oluşur. Sadece bir kredi derecelendirme kuruluşundan yatırım yapılabilir notu almış veya hiç derecelendirilmemiş menkul kıymetler de, söz konusu menkul kıymetleri ihraç edenin tanınmış bir teşkilatlanmış borsaya kote edilmiş menkul kıymetlerinin bulunması durumunda nitelikli menkul kıymet olarak kabul edilir.
- (3) Faiz ve döviz kuru swap işlemleri, forward faiz ve döviz işlemleri ve faiz oranı future işlemleri için spesifik risk hesaplanmaz. Future sözleşmelerinde işlemin dayandığı finansal araç getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş bir menkul kıymet ise bu menkul kıymet için spesifik risk bu maddede belirtilen esaslara göre hesaplanır.
- Hisse Senetleri için Spesifik Risk Hesaplaması
10. (1) Münferit hisse senetleri ile ilişkilendirilmiş future ve vadeli işlemlerin cari piyasa fiyatlarını, esas alarak hesaplanır.
- (2) Bir hisse senedi endeksi ile ilişkilendirilmiş future işlemlerde, işlemin dayanağını oluşturan hisse senedinin cari piyasa fiyatını, esas alarak hesaplamak zorundadırlar.
- (3) Aynı şirket tarafından ihraç edilmiş hisse senetlerine ilişkin uzun ve kısa pozisyonlar netleştirildikten sonra hesaplama dâhil edilir.
- (4) Hisse senetleri pozisyonlarının taşıdığı spesifik risk için ayrılması gereken sermaye yükümlülüğü, hisse senetlerine ilişkin kısa ve uzun pozisyonların mutlak değerleri toplamının yüzde sekiz (% 8)'dir. Söz konusu oran, likit ve iyi çeşitlendirilmiş portföyler için yüzde dört (% 4) olarak uygulanır. Tablo 5'de yer alan endekslere dayalı sözleşmeler için spesifik risk oranı yüzde dört (% 4), olarak dikkate alınır.

Kur Riskine Esas Sermaye Yüklümlülüğünün Standart Yöntem ile Hesaplanması

11. (1) Bankalar, tüm döviz varlıkları ve yükümlülükleri, vadeli döviz işlemleri, swaplar gibi kur riski içeren türev sözleşmeleri üzerinden kur riskine esas sermaye yükümlülüklerini hesaplamak zorundadırlar. Özkaynak hesaplamasında sermayeden indirilen döviz varlıklarından mali iştirakler ve bağlı ortaklıklar, bağlı menkul kıymetler ve sabit kıymetler için kur riskine esas sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz.
- (2) Sermaye yükümlülüğü hesaplanması amacıyla her bir döviz cinsinin Türk Lirası karşılıkları itibarıyla aktif ve pasif hesaplarda bulunan tüm döviz varlık ve yükümlülüklerine ilişkin net pozisyon, döviz cinsinden cayılamaz nitelikli gayrinakdi kredilere ilişkin net pozisyon ve vadeli döviz işlemlerine ilişkin net pozisyon bulunur. Her bir döviz cinsi için hesaplanan net kısa pozisyonlar ve net uzun pozisyonlar ayrı ayrı toplanır ve bunlardan mutlak değer olarak büyük olanı ile mutlak değer olarak net altın pozisyonu toplamı üzerinden yüzde sekiz (% 8) oranında sermaye yükümlülüğü hesaplanır.
- (3) Döviz cinsinden cayılamaz nitelikli gayrinakdi kredilere ilişkin net pozisyonun sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dâhil edilmesinde, henüz nakde dönüşmemiş yükümlülüğe ilişkin alacak hakkının, gayrinakdi krediyle aynı para cinsinden olması durumunda alacak tutarı, uzun pozisyon olarak dikkate alınır. Bununla beraber alacak hakkının farklı döviz cinsinden olması halinde alacak tutarı kendi döviz cinsinden uzun pozisyon olarak döviz varlıkları arasında gösterilir. Gayrinakdi kredilere ilişkin alacağın uzun pozisyon olarak dikkate alınmasında, alacak hakkının belgelenmesi ya da teminat altına alınmış olması esastır.
- (4) Gayrinakdi kredi borçlusunun kredi değerliliği ve ödeme yeteneği karşılıklara ilişkin Tebliğde yer alan esas ve usuller çerçevesinde belirlenir. Bu şekilde yapılan değerlendirme sonucunda net pozisyon hesaplamasında kullanılacak uzun pozisyon, gayrinakdi kredi müşterisinden doğacak alacak tutarından, varsa pasif hesaplar içerisinde kendisi için ayrılan özel karşılık tutarının çıkarılması ile bulunur.
- (5) Her bir döviz cinsi itibarıyla;
- (A) Netleştirilmemiş uzun pozisyonları toplam tutarı ile netleştirilmemiş kısa pozisyonları toplam tutarından mutlak değer olarak büyük olanı özkaynağının yüzde yüzü (% 100)'ünü ve
- (B) Netleştirilmemiş uzun pozisyonları toplam tutarı ile netleştirilmemiş kısa pozisyonları toplam tutarı arasındaki farkın özkaynaklarına oranı yüzde iki (% 2)'yi,
- geçmeyen bankalar, aynı dönem için kur riskine esas sermaye yükümlülüğünü hesaplamayabilirler.

Opsiyonlardan
Kaynaklanan
Piyasa Riski

12. (1) Bankalar portföylerinde bulunan faiz oranına, hisse senedine, dövize ve emtiaya veya bunlara dayalı oluşturulan vadeli faiz/kur anlaşması, forward, future ve swap gibi türev araçlar üzerinden düzenlenen opsiyonların maruz kaldığı piyasa riskini ve bu risk karşılığında tutulması gereken sermaye gereksinimi yükümlülüklerini hesaplamak zorundadırlar.
- (2) Opsiyonlar, yapılan opsiyon sözleşmelerinin sonucunda ortaya çıkan alım veya satım yükümlülükleridir. Opsiyon sözleşmeleri, iki taraf arasında yapılan ve alıcıya, ödeyeceği belli bir tutar (opsiyon primi) karşılığında, belirli bir vadeye kadar (veya belirli bir vadede), bugünden belirlenen bir fiyat (kullanım fiyatı) üzerinden opsiyona dayanak teşkil eden bir malı, kıymeti veya finansal göstergeyi satın alma veya satma hakkı tanıyan, satıcıya da alıcının bu sözleşmeden doğan hakkını kullanması durumunda sözleşmeye dayanak teşkil eden malı, kıymeti veya finansal göstergeyi satma veya alma yükümlülüğü getiren sözleşmelerdir.
- (3) Opsiyon hakkını elinde bulunduran alıcı (uzun), opsiyon sözleşmesini satarak yükümlülük üstlenen satıcı ise (kısa) pozisyon üstlenmiş olur.
- (4) Tüm opsiyon pozisyonları tamamen aynı opsiyonlarda tutulan ve tamamen eşlenmiş pozisyonlarla korunan bankaların, piyasa riski için herhangi bir sermaye yükümlülüğü tutmaları gerekmez.
- (5) Bankaların kısa pozisyon edindikleri anda bu maddenin (4)'üncü fıkrasında izah edildiği şekilde bu riski uzun pozisyon ile korumaya almaları esastır.
- (6) Bankalar ancak bu Tebliğin 13'üncü maddesinde belirtildiği şekilde pozisyon tutabilirler. Opsiyon riskinin hesaplanmasında basitleştirilmiş yöntemin kullanılması şarttır.

Basitleştirilmiş
Yöntem

13. (1) Satın alınan opsiyonları olan bankalar bu yöntemi kullanırlar.
- (2) Sermaye yükümlülüğü, bankanın sahip olduğu her bir opsiyon pozisyonu için hesaplanır. Bulunan rakam, opsiyon sözleşmesine konu varlığın türüne göre, standart yöntem ile hesaplanan ilgili sermaye yükümlülüğüne eklenir.
- (3) Tablo 6'da belirtilen opsiyon pozisyonları ve ilgili sözleşmeye konu varlık pozisyonlarını kullanarak, her bir opsiyon pozisyonu için hesaplanır.
- (4) Bu maddenin uygulanmasında,
- (A) Sözleşmeye konu varlığın açıkça belirlenememesi durumunda opsiyonun uygulanması sonucunda elde edilecek varlık sözleşmeye konu varlık olarak kabul edilir.

- (B) Piyasa değerinin sıfır olduğu durumlarda sözleşmeye konu olan varlığın piyasa fiyatı olarak nominal değerler kullanılır.
- (C) Vadeye kalan süresi altı aydan fazla olan opsiyonlar için kullanım fiyatı, piyasa fiyatı yerine vadeli alım/satım fiyatı ile karşılaştırılır.
- (Ç) Opsiyonun piyasa fiyatının tespit edilememesi halinde, piyasa fiyatı yerine opsiyonun kayıtlı değeri kullanılabilir.
- (D) Sözleşmeye konu varlığın getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş, borçlanmayı temsil eden bir menkul değer olması halinde, genel risk için bu Tebliğin 7'nci maddesinin (5)'inci fıkrasındaki vade merdiveninde karşılık gelen oran kullanırken, spesifik risk için de 9'uncu maddenin (1)'inci fıkrasındaki Tablo 4 kullanılarak oran tespit edilir.
- (E) Sözleşmeye konu varlığın hisse senedi olması durumunda ise bu Tebliğin 10'uncu maddesinin (4)'üncü fıkrası gereği olan genel ve spesifik risk oranları kullanılarak sermaye yükümlüğü hesaplanır.
- (F) Sözleşmeye konu varlığın döviz veya emtia olması halinde, sermaye yükümlüğünün hesaplanmasında spesifik ve genel piyasa riski oranları toplamı yerine, döviz için yüzde sekiz (% 8), emtia için yüzde on beş (% 15) oranları uygulanır.

Emtia Riski için
Sermaye
Yükümlülüğünün
Hesaplanması

14. (1) Bankalar izlendikleri hesaba bakılmaksızın emtiaya dayalı türev finansal araçlar ve emtia için aşağıda belirtilen vade merdiveni yaklaşımı çerçevesinde emtia riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamak zorundadır. Altın ve altına dayalı türev finansal araçlar için emtia riski hesaplanmaz.
- (2) Emtiaya dayalı türev finansal araçlara ve emtiaya ilişkin her bir pozisyon standart ölçüm birimi cinsinden ifade edilir.
- (3) Emtiaya dayalı türev finansal araçların ve emtianın kur riski veya faiz oranı riski içermesi durumunda emtia riskine ilaveten, kur riski veya faiz oranı risklerine karşı da sermaye yükümlülüğü hesaplanır.
- (4) Emtia riski her bir emtia cinsi üzerinden ayrı ayrı hesaplanır. Emtiaya ilişkin pozisyonun hesabında;
- (A) Yükümlülüğün yerine getirilmesinde birbirleri yerine kullanılabilen aynı emtianın farklı alt ürünlerindeki pozisyonlar,

(B) Son bir yıllık sürede fiyat hareketleri arasındaki korelasyon en az onda dokuz olan ve birbirlerinin ikamesi niteliğindeki benzer emtialara ve bunlara dayalı sözleşmelere ilişkin pozisyonlar,

aynı emtiaya ilişkin pozisyon olarak kabul edilir.

- (5) Münferit emtiaların alım veya satımına yönelik vadeli taahhütler ve emtia futures sözleşmeleri, ölçüm sistemine standart ölçüm birimi cinsinden ve sözleşmede yer alan tutarlar üzerinden dâhil edilir ve vade bitimi tarihlerine göre vadeleri belirlenir.
- (6) İşlemin bir tarafında sabit bir fiyat, diğer tarafında ise spot emtia fiyatı bulunan emtia swapları, aşağıda belirtilen vade merdiveni yaklaşımı çerçevesinde, her biri swap işlemindeki ödemelerden birine tekabül edecek şekilde, sözleşme tutarına eşit pozisyonlar serisi olarak, Tablo 7'deki vade merdivenine yerleştirilir. Bankanın değişken fiyat karşılığında sabit fiyat ödediği pozisyonlar uzun pozisyon, sabit fiyat karşılığında değişken fiyat ödediği pozisyonlar ise kısa pozisyon olarak dikkate alınır. İki ayağı farklı emtialardan oluşan emtia swapları, her bir ayağa ilişkin pozisyon ilgili olduğu emtianın vade merdiveni tablosunda, ilgili satırda gösterilir.
- (7) Vade merdiveni yaklaşımında, bankalarca, her emtia için Tablo 7'ye uygun olarak ayrı bir vade merdiveni kullanılır. Emtiaya ilişkin tüm pozisyonlar ile bu maddenin (4)'üncü fıkrası kapsamında aynı emtiaya ilişkin pozisyonlar olarak kabul edilen tüm pozisyonlar uygun vade dilimlerine yerleştirilir. Fiziksel stoklar birinci vade diliminde yer alır.
- (8) Her bir vade dilimindeki toplam uzun pozisyonlar ile toplam kısa pozisyonlar hesaplanır. Belirli bir vade dilimi içinde kısa pozisyonlarla eşlenen uzun pozisyonların ya da uzun pozisyonlarla eşlenen kısa pozisyonların tutarı, o dilime ilişkin eşlenmiş pozisyonudur. Bakiye uzun veya kısa pozisyon ise aynı dilim için eşlenmemiş pozisyonudur.
- (9) Belirli bir vade dilimi için eşlenmemiş uzun (kısa) pozisyonun bir sonraki vade dilimi için eşlenmemiş kısa (uzun) pozisyonla eşlenen kısmı, bu iki vade dilimi arasında eşlenmiş pozisyonudur. Eşlenmemiş uzun veya eşlenmemiş kısa pozisyonların bu şekilde eşlenemeyen kısımları ise eşlenmemiş pozisyonu oluşturur.
- (10) Bankanın her bir emtiaya ilişkin sermaye yükümlülüğü, ilgili vade merdiveni üzerinden, aşağıdakilerin toplamı olarak hesaplanır:
 - (A) Bir vade dilimi içinde ya da iki vade dilimi arasında eşlenmiş uzun ve kısa pozisyonlar toplamının Tablo 7'nin ikinci sütunundaki her vade dilimi için belirtilen spread oranıyla ve emtianın spot fiyatlarının Türk Lirası cinsi karşılığıyla çarpılmasıyla bulunan tutar.

(B) Belirli bir vade diliminin eşlenmemiş pozisyonunun başka bir vade diliminin eşlenmemiş pozisyonu ile eşlenmesi durumunda, bu eşlenen pozisyonun binde altı (% 0.6) (taşıma oranı) ve emtia'nın spot fiyatlarının TL cinsi karşılığıyla çarpılması sonucunda bulunan tutar.

(C) (A) ve (B) bentlerindeki süreçlerin sonunda kalan bakiye eşlenmemiş pozisyonların yüzde on beş (%15) (standart oran) ve emtia'nın spot fiyatlarının Türk Lirası cinsi karşılığıyla çarpılmasıyla bulunan tutar.

(11) Bankaların emtia riskine ilişkin toplam sermaye yükümlülüğü, her emtia için hesaplanan sermaye yükümlülükleri toplamına eşittir.

Piyasa Riskine Esas Tutarın Hesaplanması

15. (1) Piyasa riskine esas tutar, standart yöntemle göre hesaplanan genel piyasa riski, spesifik risk, opsiyon riski, emtia riski ve kur riskinden kaynaklanan sermaye yükümlülükleri toplamının on iki buçuk (12.5) ile çarpılması suretiyle bulunur. Bulunan rakam bu amaç için risk ağırlıklı varlıklar arasında açılan satıra yerleştirilir.
- (2) Bankaların kendi yapıları çerçevesinde belirledikleri diğer muhtelif riskler için ayırmayı uygun buldukları sermaye yükümlülükleri toplamı bu maddenin (1)'inci fıkrasında belirtilen usule uygun olarak belirlenen satıra yerleştirilir. Bu durumda, Merkez Bankası uygulanan model ve hesaplama yöntemi hususlarında ayrıntılı olarak bilgilendirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Operasyonel Riskin Hesaplanma Esasları

Operasyonel Riske Esas Tutar

16. (1) Operasyonel riske esas tutar, temel gösterge yöntemi, standart yöntem veya alternatif yöntem ile hesaplanır. Söz konusu hesaplamada standart yöntem veya alternatif yöntemin kullanılabilmesi için Merkez Bankasından izin alınması zorunludur.

Temel Gösterge Yöntemi

17. (1) Bankanın son üç yıl itibarıyla gerçekleşen brüt gelir tutarlarının yüzde on beşinin (% 15) ortalamasının on iki buçuk (12,5) ile çarpılması suretiyle bulunacak değer operasyonel riske esas tutar olarak dikkate alınır.

- (2) Yıllık brüt gelir tutarı, yılsonu itibariyle gerçekleşen vergi öncesi kâr tutarına karşılıklar, bankanın destek hizmeti aldığı kişi ya da kuruluşlara yapılan ödemeler de dâhil olmak üzere faaliyet giderlerinin ilavesi ile bulunur. Menkul kıymetlerin (alım satım amaçlı ve vadeye kadar elde tutulacak) satışından kaynaklanan kâr/zarar ile olağanüstü gelirler ve sigortadan tazmin edilen tutarlar düşülür.
- (3) Bu maddenin (2)'nci fıkrası çerçevesinde hesaplanacak yıllık brüt gelir tutarının negatif ya da sıfır olduğu yıla ilişkin brüt gelir tutarı hesaplamaya dâhil edilmeksizin, pozitif olduğu yılların ortalaması hesaplanır. Son üç yıl boyunca yıllık brüt gelir tutarının negatif ya da sıfır olması halinde operasyonel riske esas tutar hesaplanmaz.

Standart
Yöntem ve
Uygulama
Kriterleri

18. (1) Standart yöntemde operasyonel riske esas tutar, bankanın Tablo 8'de belirtilen faaliyet kolları itibariyle elde ettiği son üç yıla ait brüt gelirlerinin, bu faaliyet kollarına karşılık gelen oranlar ile çarpılması suretiyle bulunacak tutarlarının ortalamasının on iki buçuk (12,5) ile çarpılması suretiyle hesaplanır.
- (2) Herhangi bir faaliyet koluna ilişkin yıllık brüt gelir tutarının negatif hesaplanması diğer bir faaliyet koluna ya da faaliyet kollarına ilişkin pozitif yıllık brüt gelir tutarlarını azaltıcı etki yapabilir. Belirli bir yılda bütün faaliyet kollarına ilişkin toplam yıllık brüt gelir tutarı negatif hesaplanmış ise, o yıla ait brüt gelir sıfır olarak dikkate alınmak suretiyle ortalama hesaplanır.
- (3) Merkez Bankası tarafından bu yöntemin kullanılabilmesi için izin verilmesinde;
 - (A) Banka yönetim kurulunca aşağıdaki kistaslar dikkate alınır:
 - (a) Operasyonel risk yönetimine ilişkin politika ve uygulama usullerinin belirlenip belirlenmediği.
 - (b) Periyodik olarak operasyonel risk yönetimine ilişkin uygulamaların kontrol edilip edilmediği.
 - (B) Bankanın iç kontrol, iç denetim ve risk yönetim sistemlerinin yeterli olup olmadığı.
 - (C) Bankanın, mevcut faaliyetlerinden elde ettiği brüt gelirleri bu maddenin (1)'nci fıkrasında belirtilen faaliyetler ile eşleştiren yazılı muhasebe uygulamaları ya da talimatlarının olup olmadığı ve bilgi sistemlerinin bunlar ile uyumlu hale getirilip getirilmediği.
 - (Ç) Bankanın bilgi sistemlerinin bu maddenin (1)'nci fıkrasında belirtilen faaliyetlerden kaynaklanan kâr ya da zararın düzenli bir şekilde takibine imkân sağlayacak yapıya sahip olup olmadığı.

dikkate alınır.

- (4) Bu maddenin (3)'üncü fıkrasının (C) bendi uyarınca banka tarafından yapılacak brüt gelir tutarına ilişkin eşleştirmelerde;
- (A) Bu maddenin (1)'inci fıkrasında belirtilen faaliyetler ile doğrudan eşleştirmenin mümkün olmadığı durumlarda, bu faaliyetlerden hangisini destekleyen bir faaliyet olduğu değerlendirilir ve o faaliyetten sağlanan gelire dâhil edilir.
- (B) Eğer birden fazla faaliyet konusundan sağlanan bir gelirse en büyük katkısı olan faaliyetten sağlanan gelir olarak hesaplamaya dâhil edilir.

Alternatif
Yöntem ve
Uygulama
Kriterleri

19. (1) Alternatif yöntemde operasyonel riske esas tutarın belirlenmesinde,
- (A) Tablo 8'de belirtilen perakende ve ticari bankacılık faaliyet kolları hariç olmak üzere, bu Tebliğin 18'inci maddesinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde diğer faaliyet kolları için brüt gelir üzerinden ortalama değer hesaplanır.
- (B) Perakende ve ticari bankacılık kapsamındaki kredilerin ve diğer alacakların yılsonu bakiyelerinden hareketle bulunacak son üç yıllık ortalamasının yüzde üç buçuğu (% 3,5) hesaplanır ve yüzde on beş (% 15) oranı ile çarpılarak ortalama değer hesaplanır.
- (C) Bulunan her iki değer toplanarak on iki buçuk (12,5) ile çarpılması sonucu alternatif yönetime göre operasyonel riske maruz değer bulunur.
- (2) Merkez Bankasına bu yöntemin kullanılabilmesi için yapılan izin başvurularına ilişkin değerlendirmede, bu Tebliğin 18'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasında belirtilen kriterler dikkate alınır. İzin başvurusunda bulunulabilmesi için, bankanın son üç yıl itibariyle bu Tebliğin 17'nci maddesinin (2)'nci fıkrasında belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanacak yıllık brüt gelir tutarlarının en az yüzde doksanının (% 90) perakende ve ticari bankacılık faaliyet kollarından elde edilmiş olması ve bu durumun bağımsız denetim raporu ile belgelendirilmesi zorunludur.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Sermaye Yeterliliği Oranları ve Oransal Sınırlara Uyumsuzluk

BİRİNCİ BÖLÜM

Sermaye Yeterliliği Oranları ve Konsolide Sermaye Yeterliliği Oranları

- Sermaye Yeterliliği Oranları
20. (1) Sermaye yeterliliği standart oranının asgari yüzde on (% 10) olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır.
- (2) Ana sermaye yeterliliği oranının asgari yüzde altı (% 6) olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır.
- (3) Çekirdek sermaye yeterliliği oranının asgari yüzde dört buçuk (% 4.5) olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır.
- Konsolide Sermaye Yeterliliği Oranları
21. (1) Konsolide sermaye yeterliliği standart oranının asgari yüzde on (% 10) olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır.
- (2) Konsolide ana sermaye yeterliliği oranının asgari yüzde altı (% 6) olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır.
- (3) Konsolide çekirdek sermaye yeterliliği oranının asgari yüzde dört buçuk (% 4.5) olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır.
- Bildirim Dönemi ve Farklılaştırma Yetkisi
22. (1) Bu Tebliğin 20 ve 21'inci maddelerinde yer alan oranlar, "Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Tebliğ"de belirtilen özkaynak ve konsolide özkaynak ile birlikte hesaplanır ve hesaplama dönemini takiben Merkez Bankası tarafından belirlenecek sürelerde gönderilir.
- (2) Sermaye yeterliliği oranlarının solo ve konsolide bazda hesaplanmasında kullanılan muhasebe verileri, Merkez Bankası tarafından hazırlanan Yasanın 53'üncü maddesi gereği uygulanan muhasebe standartları, tek düzen hesap planı ve izahnamesi ile bankaların hesap ve kayıt düzenlerine ilişkin diğer mevzuata ve [Ek-2](#)'de yer alan tabloya uygun olarak düzenlenir. Sermaye yeterliliği oranları, solo ve konsolide bazda, hesaplanır.
- (3) Merkez Bankası, bankaların mali bünyesini etkileyen diğer faktörleri de dikkate alarak, asgari sermaye yeterliliği oranları ile asgari konsolide sermaye yeterliliği oranlarının artırılmasını, banka bazında farklı oranların uygulanmasını ve hesaplama ve gönderilme dönemlerinin farklılaştırılmasını kararlaştırabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Oransal Sınırlara Uyumsuzluk

- Oransal Sınırlara Uyumsuzluk
23. (1) Sermaye yeterliliği oranları ile konsolide sermaye yeterliliği oranlarının idamesi şarttır. Herhangi birinin asgari sınırın altına düşmesi halinde Yasanın onuncu kısmında belirtilen süreler içerisinde gerekli tedbirlerin alınarak asgari oranlara uyum sağlanması zorunludur.

- (2) Asgari oranın sağlanamaması halinde, bankalar bu durumu en geç takip eden ilk iş gününde bildirmek zorundadır. Bu durumun nedenlerini, söz konusu durumun giderilmesine ilişkin alınması planlanan önlemler ile birlikte Merkez Bankasına gönderilme süresi içinde bildirilmesi şarttır.
- (3) Yapılacak incelemelerde, bu Tebliğle düzenlenen asgari oranların tutturulmasına yönelik fiktif işlem yapıldığının tespit edilmesi halinde, bu işlemlere karşılık gelen tutarlar geriye yönelik olarak düzeltilmek suretiyle ilgili döneme ilişkin asgari standart oranlar yeniden hesaplanır ve raporlanır.

- Ceza Kuralları 24. Bu Tebliğ kuralları Tebliğin çıkarılmasına yetki veren Yasa kuralları ile birlikte okunur ve bu Tebliğ kurallarına aykırı hareket edenlere Yasanın ilgili ceza kuralları uygulanır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Geçici Kurallar

- Geçici Madde 1. Bu Tebliğde yer alan konsolide sermaye yeterliliği oranları ile ilgili kuralların uygulanmasına Merkez Bankası tarafından çıkarılacak "Konsolide Denetime İlişkin Tebliğ" in yürürlüğe girmesiyle başlanır.
- Konsolide Sermaye Yeterliliği Hesaplaması ile İlgili İstisna

BEŞİNCİ KISIM

Son Kurallar

- Yürürlükten Kaldırma 25. 1 Temmuz 2018 tarihi itibarıyla, Bankalar Yasasının 33'üncü maddesi altında çıkarılan "Bankaların Sermaye Yeterliliği Standart Oranı ile Kaldıraç Standart Oranının Ölçülmesine, Değerlendirilmesine ve Diğer Yükümlülüklerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ", ilgili madde kuralları altında yapılan işlemlere hâle gelmeksizin, yürürlükten kaldırılır.
- 39/2001
25.04.2016
RG. 52

- Yürürlüğe Giriş 26. Bu Tebliğ, 1 Temmuz 2018 tarihinden başlayarak yürürlüğe girer.